

Erilaisista pieleenmenoista oppia turvallisuuteen

Teksti: Tiina Bieber
viestintäpäällikkö,
Onnettomuustutkintakeskus

10

NO HARM | Lehti asiakas- ja potilasturvallisuudesta 2/2023

Onnettomuustutkintakeskus tutkii vakavimmat Suomessa tapahtuvat onnettomuudet riippumatta niiden laadusta. Tutkinat voivat koskea ilmailu-, vesiliikenne-, rauteliikenne-, sosiaali- ja terveydenhuollon onnettomuuksia sekä muita onnettomuuksia ja vaaratilanteita. Lisäksi Onnettomuustutkintakeskus voi tutkia ns. poikkeuksellisia tapahtumia, jos valtioneuvosto niin päättää. Ne kohdistuvat muihin tapauksiin kuin onnettomuuksiin.

www.turvallisuustutkinta.fi

Onnettomuustutkintakeskus (OTKES) on oikeusministeriön yhteydessä toimiva viranomainen. Se suorittaa tehtäväänsä - yleisen turvallisuuden parantamista ja uusien onnettomuuksien ennaltaehkäisyä - itsenäisesti ja riippumattomasti. OTKES ei hae syyllisiä. Tarkoitus on oppia erilaisista ”pieleenmenoista”.

Tiina Bieber

Sosiaali- ja terveydenhuollon onnettomuuksille perustettiin oma tutkintahaara 1.4.2021. Sen tarkoitus on vastata sosiaali- ja terveydenhuollon onnettomuuksien tutkimiseen ja niistä saatavien tietojen järjestelmälliseen käsittelyyn yleisen turvallisuuden parantamiseksi. Neljä muuta tutkintahaaraa ovat ilmailuonnettomuudet, raideliikenneonnettomuudet, vesiliikenneonnettomuudet sekä muut onnettomuudet.

Yksittäisten onnettomuuksien lisäksi OTKES voi tehdä teematutkintoja ilmiöistä, kuten nuorten tapaturmaiset huumekuolemat. Lisäksi OTKES voi valtioneuvoston päätöksellä käynnistää poikkeuksellisen tapahtuman tutkinnan, kuten koronan ensimmäisestä aallosta tehty tutkinta.

OTKESin virkamiesten lisäksi tutkintaryhmissä on asiantuntijoita. OTKES kouluttaa heidät turvallisuustutkinnan tekoon. Kun asiantuntija on nimetty tutkintaryhmään, hän toimii samoin valtuuksin kuin virkamies.

Laaja tiedonsaantioikeus

OTKESin laaja tiedonsaantioikeus sisältää myös tutkinnan kannalta välttämättömät arkaluontoiset tiedot. OTKES ei pyydä niin sanottuja valmiita selvityksiä tutkittavilta tahoilta. OTKES puhuttaa tai kuulee itse oleelliseksi katsomiaan tahoja ja kerää tietoja. Kun saadut tiedot on analysoitu ja niistä on päädytty johtopäätösten kautta turvallisuussuositukseen, julkaistaan tutkintaselostus. OTKESin virkamiehillä, asiantuntijoilla ja muilla turvallisuustutkintaviranomaisilla on todistamiskielto.

OTKES voi myös tehdä selvitystyön alustavan tutkinnan valtuuksin ja julkaista siitä lyhyen raportin. Esimerkiksi HUSissa sattunut lääkitysvirhe tehtiin alustavana tutkintana. HUS:han oli jo käynnistännyt mittavat laatumuutokset selvitystyön aikana, joten asia sinänsä tuli organisaation sisäisellä toiminnalla korjattua.

Tutkinnan lopputuloksena turvallisuussuositukset

OTKESin päivystys toimii Hätäkeskuslaitoksen johtokeskuksessa. Se voi kuitenkin saada tiedon myös muilta viranomaisilta tai esimerkiksi hyvinvointialueilta, mediasta tai asianosaiselta itseltään.

Tutkinnan käynnistämiseen vaikuttavat tapahtuman vakavuus ja laatu, vastaavien onnettomuuksien toistuvuus ja uusiutumisen todennäköisyys, turvallisuutta valvovien viranomaisten, asiaan osallisten ja muiden pyyntö tutkinnan suorittamiseksi. Lisäksi pohditaan, onko tutkinnassa saatavissa merkityksellistä turvallisuustietoa, aiheuttiko onnettomuus vaaraa usealle ihmiselle samanaikaisesti tai tutkiiko joku muu toimija onnettomuuden.

Tutkinnan lopputuotos on turvallisuussuositukset, jotka kohdennetaan käytännössä usein valvovalle viranomaiselle tai ohjaavalle ministeriölle. Suosituksista toteutetaan yli 70 prosenttia. Suosituksista käydään aina keskustelua suosituksensaajatahon kanssa.

Tutkinnasta ja sen kulusta tiedotetaan osallisia ja uhrien omaisia. Ulkoinen tiedottaminen on avointa (salassapitovelvoitteet huomioiden). ○